

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 4. kvartal 2011

Velkommen til Lægemiddelstyrelsens sektion for Statistik og Analyses kvartalsstatistik for salget af apoteksforbeholdt medicin 4. kvartal 2011. Statistikken fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen siden samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **176 mio. kr.** fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (Definerede Døgn Doser), er i samme periode steget med **7,0 mio. DDD**.

Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Liraglutid
- Centralt virkende sympatomimetika
- Sertralin **NY**
- ACE-hæmmere og diuretika **NY**
- Dabigatranetexilat **NY**
- Morphin
- Pregabalin
- Quetiapin **NY**
- Insulin glargin **NY**
- Losartan og diuretika

Lægemidler med størst fald i omsætning

- Olanzapin **NY**
- Gonadotropiner **NY**
- Protonpumpehæmmere **NY**
- Citalopram **NY**
- Dopamin agonister

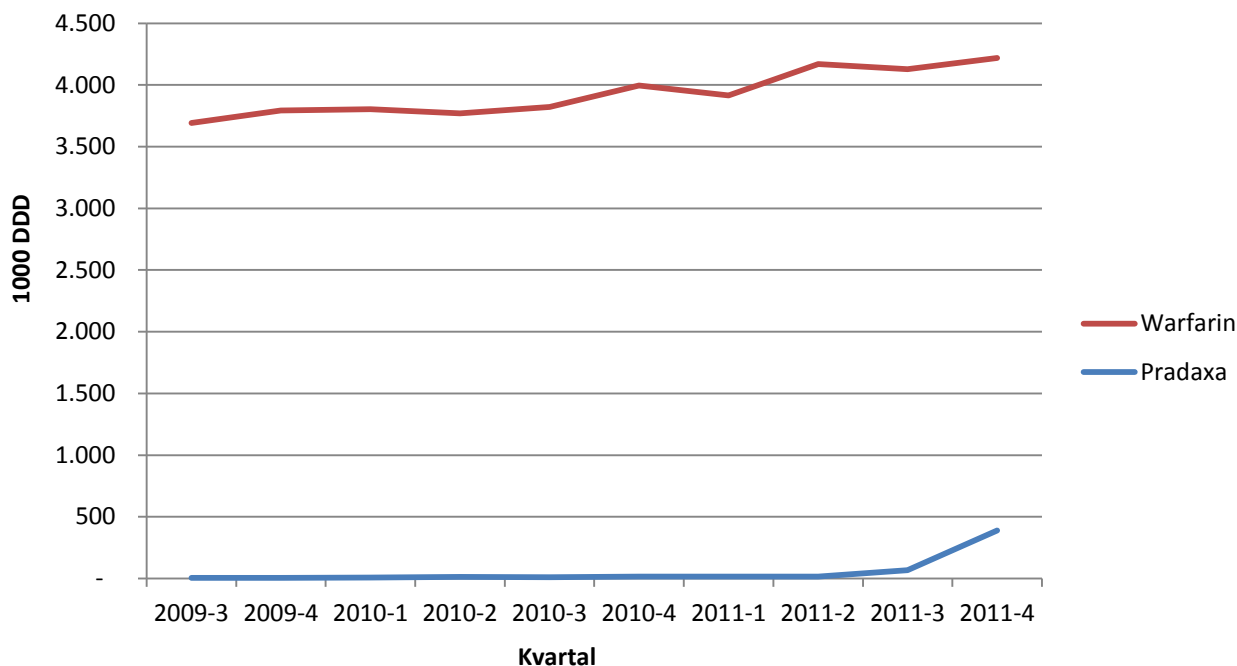
Læs mere om:

- [Salget af Pradaxa® er steget efter indikationsudvidelse](#)
- [De biosyntetiske fertilitetslægemidler blev hårdest ramt af øget egenbetaling](#)
- [Voldsom prisstigning på sertralin](#)
- [Patentudløb på olanzapin har givet kraftigt omsætningsfald](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen](#)

Salget af Pradaxa® er steget efter indikationsudvidelse.

Salget af lægemidlet Pradaxa®, der indeholder dabigatranetexilat, er steget med 7,4 mio. kr. fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. Det er en stigning på næsten 1.000 %. Dabigatranetexilat er en thrombin hæmmer, der efter udvidelse af indikationen i august 2010 til også at omfatte arterieflimren har oplevet et kraftigt stigende forbrug. Samtidig er prisen mere end halveret, så en defineret døgndosis i 4. kvartal 2011 kostede 21,08 kr. I 2011 var der 7.330 personer, der indløste recept på Pradaxa®. En tredjedel af disse skiftede til Pradaxa® fra Warfarin. Warfarin koster 4 kr. pers DDD. Fordelen ved Pradaxa frem for warfarin er ifølge IRF fremmest, at det ikke er nødvendigt at monitorere behandling dvs. måle INR ca. 1 gang om måneden, hvorfor der må forventes færre omkostninger til INR-målinger og lægebesøg (se IRFs kommentarer til de [ændrede retningslinier](#).)

Figur 1: Mængdesalg af henholdsvis Warfarin og Pradaxa® fordelt på kvartaler.

De biosyntetiske fertilitetslægemidler blev hårdest ramt af øget egenbetaling

Gonadotropiner (ATC-gruppe G03GA) bliver primært anvendt til kvinder til stimulering af ovarierne for at opnå ægløsning forud for kunstig befrugtning. Lægemidlerne i gruppen skal injiceres under huden. De består enten af kønshormoner udvundet af urin fra kvinder (i overgangsalderen eller gravide) eller af kønshormoner fremstillet biosyntetisk.

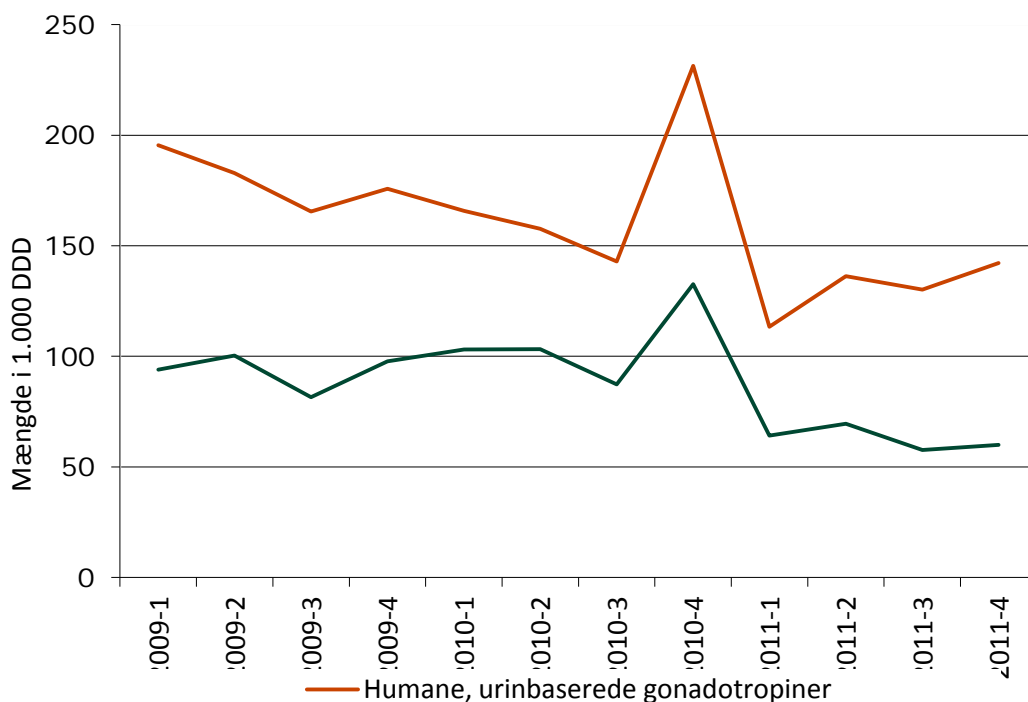
I 2011 var der forhøjet egenbetaling på lægemidler anvendt til fertilitetsbehandling. Indkøb op til 15.000 kr. skulle betales af forbrugeren. Udgifter der oversteg 15.000 kr. var der 100 pct. medicintilskud til.

I 4. kvartal 2010, op til indførelsen af meregenbetalingen, ses en hamstring af gonadotropiner, jf. figur 2. Mængdesalget i 2011 er generelt lavere end de foregående år. Fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011 falder den samlede omsætning med 48,2 pct., mens mængdesalget faldt med 44,5 pct. Faldet i mængdesalg er større for de biosyntetisk fremstillede gonadotropiner (-54,8 pct.) end for de urinbaserede (-38,5 pct.). De biosyntetiske gonadotropiner er generelt dyrere end de urinbaserede, hvilket syntes at have spillet en rolle i valg af lægemiddel.

Et Cochrane-review fra 2011 fandt, at de biosyntetiske follikelstimulerende lægemidler (rFSH) er ligeværdige med de urinbaserede lægemidler mht. chancen for at få et levendefødt barn. Lægemidler med det urinbaserede menotropin (hMG), så ud til at have lidt større chance end de biosyntetiske follikelstimulerende, men forskellen er lille. Dette resultat kan også have haft indflydelse på salget.

I sommeren 2011 blev det diskuteret om urinbaserede gonadotropiner, Menopur®, Pregnyl®, Bravelle® og Fostimon®, kunne forårsage Creutzfeldts-Jakobs sygdom. Et studie havde påvist prioner (proteinstoffer) i urinbaserede gonadotropiner. Lægemiddelstyrelsen mener ikke, at fundet er overraskende og at der belæg for at være bekymret for en sammenhæng til Creutzfeldt-Jakobs sygdom. Læs mere [her](#). Diskussionen syntes ikke at afspejle sig i salget.

Figur 2: Mængdesalget af gonadotropiner (ATC-gruppe G03GA) opdelt på lægemiddel. Biosyntetiske kønshormoner er i grønne toner og de urinbaserede er i rød-gule farver.

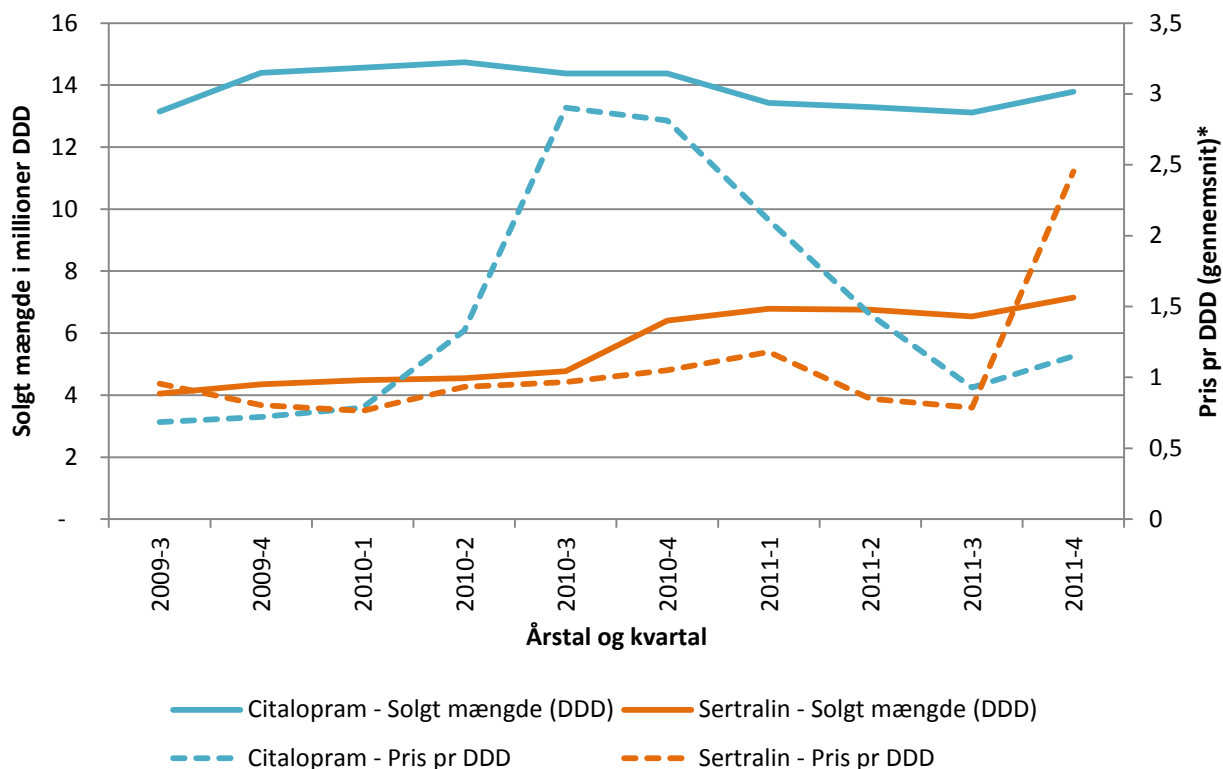
Humane, urinbaserede gonadotropiner: Bravelle® (uFSH), Fostimon® (uFSH), Menopur® (hMG) og Pregnyl® (hCG).
Biosyntetiske gonadotropiner: Gonal- f® (rFSH- α), Puregon® (rFSH- β), Elonva® (rFSH, depot), Pergoveris komb® (rFSH, rLH), Luveris (rLH) og Ovitrelle® (r-hCG).

Katarina Gesser

Voldsom prisstigning på sertralin.

En voldsom prisstigning på sertralin i 4. kvartal 2011, er den primære årsag til, at omsætningen af sertralin i kroner er mere end dobbelt så høj som omsætningen i samme kvartal året før, se tabel 1. Sertralin er et antidepressiv af typen SSRI, som er den mest solgte type antidepressiva. Gruppen bruges både til behandling af depression og andre psykiske lidelser, fx angst. Prisstigningen på sertralin har været omtalt en del i medierne, og er sat sammen med, at flere producenter har trukket deres produkter af markedet og konkurrencen derfor er faldet for sertralin. Læs mere på [IRFs hjemmeside](#). Prisudviklingen på de enkelte pakninger kan desuden følges på www.medicinpriser.dk. Her ses det, at billigste pris for sertralin 50 mg efterfølgende er faldet igen, mens de billigste priser på sertralin 100 mg pr. 5. marts 2012 ikke er meget lavere end da de var på det højeste i 4. kvartal 2011. Billigste pris for 100 styk var ellers faldet i en periode.

Figur 3: Udvikling i gennemsnitlige priser* (stiplede linjer) og mængdeforbruget (sammenhængende linjer) for sertralin og citalopram i de seneste 10 kvartaler.

* Beregnet som omsætning i kvartalet delt med den solgte mængde i DDD.

Den solgte mængde af sertralin er også steget lidt i gennem hele perioden. Stigningen ses især efter at IRF i september 2010 meldte ud, at sertralin var førstevalg til nye patienter, på baggrund af daværende store prisstigninger på citalopram, som er det mest anvendte af alle SSRI-præparaterne (Læs mere på [IRFs hjemmeside](#)). Prisen på citalopram er nu faldet igen, hvilket er den primære årsag til at omsætningen af citalopram er faldet til under det halve siden samme kvartal sidste år, se tabel 2.

Anna Sophie Toftlund Engelbrecht

Patentudløb på olanzapin har givet kraftigt omsætningsfald

Omsætningen af antipsykotiske lægemidler er faldet markant. Det skal ses i sammenhæng med patentudløbet og det efterfølgende prisfald på olanzapin. Dog har dette prisfald endnu ikke bevirket et skifte fra de dyrere antipsykotiske lægemidler til olanzapin.

Hvert kvartal er der knap 90.000 danskere der indløser en recept på et antipsykotika. Det har indtil for nyligt kostet mellem 230 og 250 mio. kr. hvert kvartal for patienter og samfund. Men i 4. kvartal 2011 faldt omsætningen drastisk med 55 mio. kr. i forhold til 4. kvartal året før.

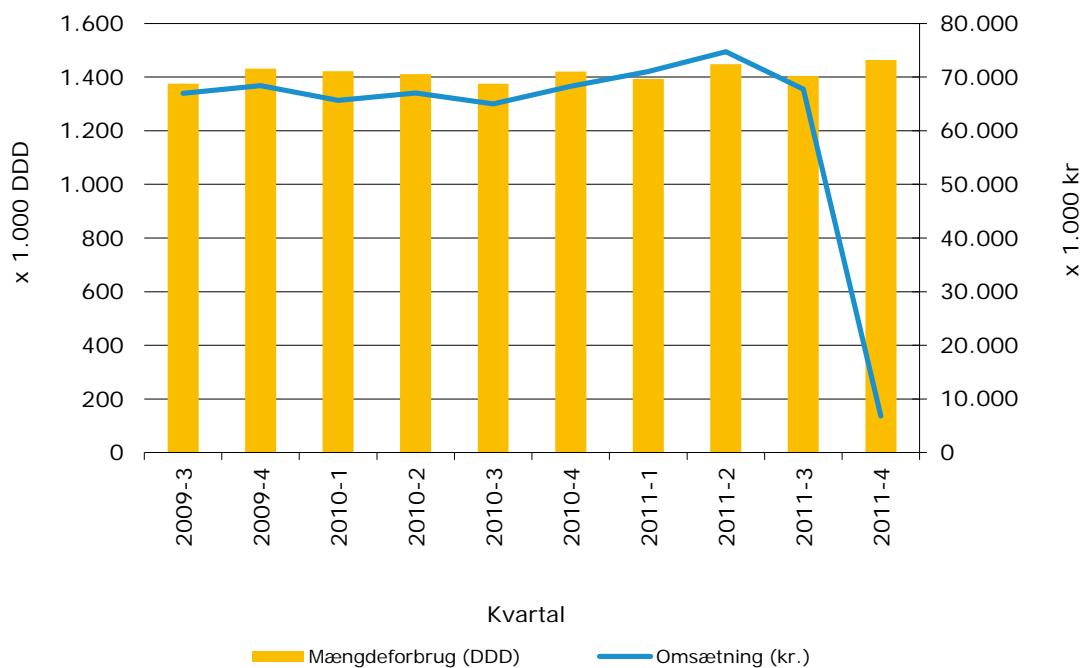
Faldet i omsætningen af antipsykotiske lægemidler skyldes patentudløb på Danmarks mest solgte antipsykotikum Zyprexa® (olanzapin N05AH03) i september 2011 og efterfølgende introduktion af en række billigere olanzapin generika. Fra 3. kvartal 2011 til 4. kvartal 2011 faldt omsætningen af originalprodukterne Zyprexa® og Zyprexa® velotab med 63,2 mio. kr. (97 %). Figur 4 viser omsætningen af olanzapin. Indtil 3. kvartal 2011 var Zyprexa® eneste lægemiddel med olanzapin.

Efter patentudløbet er gennemsnitsprisen på olanzapin faldet fra 48,1 kr. per DDD i 3. kvartal 2011 til 4,7 kr. per DDD i 4. kvartal 2011, og de billigste generika koster under 2 kr. per DDD. Institut for Rationel Farmakoterapi (IRF) har i oktober 2011 skrevet om det årlige [besparelspotentiale](#) ved at skifte fra originalen til det billigste olanzapin generika. Det vurderes at der vil kunne spares i omegnen af 200 mio. kr. om året.

Mængdeforbruget og antallet af personer, der har indløst recept på olanzapin, er kun steget med 3 % mellem 4. kvartal 2010 og 4. kvartal 2011. Prisfaldet på olanzapin har således ikke bevirket et skift fra de dyrere antipsykotiske lægemidler til olanzapin.

Faktisk er omsætning og forbrug af de dyrere antipsykotiske lægemidler steget fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011. For quetiapin (N05AH04) ses en omsætningsstigning på 5,2 mio. kr. (7 %). Stigningen i omsætningen for quetiapin skyldes primært, at antallet af personer, der har indløst recept, er steget med omkring 2.000 personer (11 %). I 4. kvartal 2011 var der omkring 23.000 personer, der indløste recept på quetiapin. Den største stigning i omsætning ses for depottabletter. Til forskel fra de almindelige tabletter med quetiapin er depottabletterne også godkendt til supplerende behandling ved depression. Begge former er godkendt ved behandling af skizofreni og bipolar (manio-depressiv) lidelse.

Figur 4. Udvikling i omsætning (kr.) og mængdeforbrug (DDD) af olanzapin (N05AH03).

Pia Christiansen

Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

Victoza® er et blodsukker sænkende lægemiddel i gruppen af ikke-insuliner der kom på markedet i juli 2009. Det var med på topti listen for første gang i 1. kvartal 2011, og er stadig med. Victoza® omsatte for godt 40 mio. Kr. i 4. kvartal 2011, en stigning på 16,1 mio. kr. siden 4. kvartal 2010.

Centralt virkende sympatomimetika indeholder bl.a. lægemiddelstofferne methylphenidat og atomoxetin, som bruges til behandling af ADHD. Gruppen af centralt virkende sympatomimetika har været blandt de lægemidler med størst stigning i omsætning i mere end 4 år. Da methylphenidat kom på listen første gang i 2. kvartal 2007 var der 7.261 personer der indløste en recept på lægemidlet. I 4. kvartal 2011 var der 23.669 personer der indløste recept på methylphenidat.

Den hyppigst repræsenterede hovedgruppe på listen er gruppe N, der indeholder medicintyper til nervesystemet. Udover stigningen i salget af lægemidler mod ADHD, og som beskrevet ovenfor for sertralin og quetiapin, har der siden 4.kvartal 2010 været store omsætningsstigninger for Morphin og pregabalin (Lyrica®). Stigningen i salget af morphin 6,7 mio. kr. er matchet af et fald i salget af oxycodon på 8,6 mio. kr.

Salget af insulin glargin, der er en langtidsvirkende insulin analog, har længe været i stigning. Det skyldes hovedsageligt salget af Lantus Solo Star®. Lantus Solo Star® har haft en omsætningsstigning på 4,5 mio. kr. fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011.

Ny blandt lægemidlerne med stor omsætningsstigning er ACE-hæmmere i kombination med diuretika, hvor omsætningen, grundet markante prisstigninger, er mere end fordoblet siden sidste kvartal 2010.

Losartan i kombination med diuretika er stadig på listen. Losartan er en angiotensin II antagonist, der fortrinsvis bruges mod forhøjet blodtryk. Patentudløb i marts 2010 førte til store omsætningsfald i 2. kvartal 2010. Et stærkt øget forbrug har nu fået omsætningen i vejret igen, men omsætningen er stadig ikke nær så høj som den var tidligere.

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 1. Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætning fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar, vigtigste undergrupper	Antal personer der indløste recept i 4. kvartal 2011	Omsætning i 4. kvartal 2010 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2011 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Liraglutid	A10BX07	Victoza®	12.338	24,7	40,7	16,1 (65 %)	0,5 (62 %)
Centralt virkende sympatomimetika	N06BA	Methylphenidat, atomoxetin	28.152	70,6	85,4	14,8 (21 %)	0,5 (14 %)
Sertralin NY	N06AB06	Sertralin"Hexal"® Sertralin"KRKA"®	41.356	6,7	17,5	10,8 (161 %)	0,7 (12 %)
ACE-hæmmere og diuretika NY	C09BA	Ramipril/hydrochlor thiazid "1A Farma"	82.950	6,6	14,4	7,8 (117 %)	0,1 (1 %)
Dabigatranetexilat NY	B01AE07	Pradaxa®	5.036	0,8	8,2	7,4 (952 %)	0,4 (2.482 %)
Morphin	N02AA01	Alle	33.671	11,4	18,1	6,7 (59 %)	0,2 (21 %)
Pregabalin	N03AX16	Lyrica®	17.901	29,9	35,3	5,4 (18 %)	0,2 (19 %)
Quetiapin NY	N05AH04	Alzen SR®	22.983	71,1	76,3	5,2 (7 %)	0,1 (8 %)
Insulin glargin NY	A10AE04	Lantus Solo Star®	11.439	14,4	19,0	4,5 (31 %)	0,2 (19 %)
Losartan og diuretika	C09DA01		86.454	9,8	14,0	4,2 (43 %)	1,7 (40 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

Faldet i omsætningen af dopamin antagonisterne skyldes et omsætningstab på 11,0 mio. kr. siden 4. kvartal 2010 for Sifrol®, der er et middel der bruges til behandling af parkinsons syge og restless legs. Årsagen er et patentudløb og deraf introduktion af generiske præparater i december 2010.

Der er stadig fald i omsætningen af protonpump hæmmere (PPIer), som bruges mod mavesår. Faldet skyldes et fald i omsætningen af esomeprazol, særligt Nexium®. Forbruget målt i DDD er derimod steget med 6 pct. Omsætningsfaldet skyldes at der per november 2010 ikke mere var generelt tilskud til esomeprazol. Der var i 4. kvartal 2011 287.043 personer der indløste recept på en protonpump hæmmer.

Omsætningen af citalopram er faldet med 61 pct. siden 4.kvartal 2010. Dette fald skyldes hovedsageligt, at den gennemsnitlige pris pr DDD for de solgte pakninger med citalopram, efter en voldsom stigning i løbet af 2010, nu er faldet fra 2,81 kr/DDD i 4.kvartal 2010 til 1,15 kr/DDD i 4.kvartal 2011.

Faldet for olanzapin skyldes et patentudløb, som man kan læse mere om [ovenfor](#).

Faldet på gonadotropiner skyldes eftervirkninger af den øgede egenbetaling der blev indført i 2011. Det kan man læse mere om [ovenfor](#).

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i forrige kvartalsrapport.

Tabel 2. Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller andre mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 4. kvartal 2010 til 4. kvartal 2011

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar, Vigtigste undergrupper	Antal personer der indløste recept i 4.	Omsætning i 4. kvartal 2010 i mio. kr.	Omsætning i 4. kvartal 2011 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD
---------------------------------------	--------------------------	-----------------------------------	---	--	--	---------------------------------------	------------------------------------

			kvartal 2011				(pct.)
Olanzapin NY	N05AH03	Zyprexa®	12.737	68,3	6,8	-62(-90 %)	0,0(3 %)
Gonadotropiner NY	G03GA	Flere	4.806	63,0	32,6	-30 (-48 %)	-0,2 (-45 %)
Protonpumpe-hæmmere	A02BC	Esomeprazol, Nexium® Flere indenfor gruppen har haft DDD stigninger	287.043	58,2	31,6	-27 (-46 %)	1,6 (6 %)
Citalopram	N06AB04	Flere	107.823	40,4	15,8	-25 (-61 %)	-0,6 (-4,0 %)
Dopamin agonister	N04BC	Sifrol®	14.563	32,8	13,4	-19(-59 %)	0,0 (3,0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Bine Kjøller Bjerregaard på mail bkb@dkma.dk eller telefon 4488 9104.

Lægemiddelstyrelsen, marts 2012